

N:o 17.

Ank. till Riksd. kansli den 24 Mars 1896, kl. 3 e. m.

Betänkande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående portoförhöjning för skrymmande småpaket och tilläggsporto för ofrankerade dylika paket.

(1:a A.).

I Kongl. Maj:ts till Riksdagen aflåtna proposition, n:o 2, har Kongl. Maj:t, på framställning af generalpoststyrelsen och under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokoll öfver finansärenden för den 22 November 1895, föreslagit Riksdagen att för sin del medgifva,

att för de inrikes paket, hvilkas vikt ej öfverstiger 1 kilogram eller de s. k. småpaketen, viktportot skall, för den händelse att paketet är skrymmande, ökas med 50 procent;

att dervid skola, i fråga om hvad med skrymmande paket förstås, tillämpas de bestämmelser, som i sådant hänseende gälla vid utväxlingen af postpaket enligt den i Wien den 4 Juli 1891 afslutade internationela konvention, dock med den eller de inskränkingar, som kunna föranledas af särskilda, utaf Kongl. Maj:t till efterrättelse inom svenska postverket gifna föreskrifter;

att för ofrankerat småpaket skall utgå ett särskildt tilläggsporto af 10 öre; dock att från sådant porto befrias paket, hvilkas adressater på grund af särskilda, utaf Kongl. Maj:t meddelade bestämmelser äro pligtige att betala belöpande oguldet porto, samt att sistberörda tilläggsporto icke i något fall utgår för återsändning af paket eller för pakets eftersändande; samt

att nu föreslagna bestämmelser må träda i kraft den 1 Juli 1896.

Enligt öförmälda statsrådsprotokoll har vid frågans behandling i statsrådet chefen för finansdepartementet anført följande:

»I underdånig skrifvelse den 14 Februari innevarande år har generalpoststyrelsen afgifvit förslag till vissa förändrade bestämmelser i fråga om befordringen af postpaket.

Bih. till Riksd. Prot. 1896. 5 Saml. 1 Afd. 16 Häft. (N:o 17.)

Beträffande internationela postpaket har styrelsen dervid erinrat, att, då vid postkonferensen i Paris år 1880 den första internationela konventionen afslutats angående utväxling af postpaket, maximivikten för sådana paket blifvit satt till 3 kilogram; att vid postkongressen i Lissabon år 1885 maximivikten för postpaket höjts till 5 kilogram äfvensom beslut fattats om befordran af skrymmande postpaket, men att hvarje i konventionen deltagande land förbehållits rätt dels att till 3 kilogram begränsa vikten af postpaket, som i dess posttjänst mottoges, dels ock att icke befordra postpaket med skrymmande gods, af hvilket berörda förbehåll Sverige jemväl begagnat sig; samt att de länder, som deltog i den internationela utväxlingen af postpaket enligt den i Wien år 1891 afslutade internationela konventionen i ämnet, numera, med undantag af Bulgarien, Grekland, Portugal, Spanien och Sverige, satt maximivikten för internationela postpaket till 5 kilogram.

Enligt nådigt bref den 17 Maj innevarande år har Eders Kongl. Maj:t vid föredragning af generalpoststyrelsens skrifvelse i denna del funnit godt att i enlighet med styrelsens hemställan förordna, att, hvad Sverige angår, maximivikten för internationela postpaket skall från och med den 1 Januari 1896 vara 5 kilogram samt att från samma tidpunkt Sverige ock skall deltaga i befordringen af internationela postpaket, som äro skrymmande.

I sin berörda underdåniga skrifvelse har styrelsen äfven gjort framställning om nedsättning i portot för vanliga paket, som genom postverket befordras inom landet. Styrelsen har dervid till en början redogjort för gällande bestämmelser rörande befordringen af dylika paket. Ur denna redogörelse tillåter jag mig här meddela följande.

I den inrikes posttrafiken här i landet särskiljas i flera hänseenden från hvarandra s. k. småpaket, d. v. s. sådana paket, hvilkas vikt ej öfverstiger 1 kilogram, och vanliga paket, hvarmed i förhållande till småpaketen förstås paket, som i vikt uppgå till mera än 1 kilogram.

Med afseende å postbehandlingen förefinnes den olikhet mellan dessa särskilda slag af inrikes paket, att småpaketen kunna befordras äfven å sådana med allenast gångpost eller landtbrefbäring försedda postlinier, å hvilka i allmänhet de s. k. vanliga paketen ej kunna åtnjuta befordran; att assurerade småpaket ega ovilkorlig rätt till befordran i sammanhang med brefposten; samt att från postkontor, vid hvilka finnas anställda särskilda af postverket aflönade brefbärare, småpaket utan angifvet värde i allmänhet skola, i stället för att aviseras och å vederbörande postkontor af adressaterna afhämtas, tillställas dem genom brefbärare.

Det nuvarande portot för småpaket utgör, jemlikt nådiga kungörelsen den 12 November 1872 med deri genom nådiga kungörelsen den 2 Maj 1879

vidtagna ändringar, 30 öre, då paketets vikt icke öfverstiger 500 gram, och 50 öre, då vigten öfverstiger 500 gram.

För vanliga paket utgör portot, jemlikt nådiga brevet den 26 September 1879, 30 öre för hvarje vigtenhet af 500 gram eller del deraf af försändelsens bruttovigt.

Beträffande sistnämnda porto framhåller nu generalpoststyrelsen, att detsamma är synnerligen högt i jemförelse med de i våra grannländer gällande paketporton. Sålunda betalas här i landet i porto för ett paket om 3 kilogram 1 krona 80 öre och för ett paket om 5 kilogram 3 kronor, under det att portosatserna för paket af enahanda vikt utgöra i Norge resp. 95 öre och 1 krona 55 öre samt i Danmark resp. 24 öre och 32 öre. I Tyskland, der zontariff tillämpas med 6 olika zoner, utgör, i de fall att afståndet för befordringen ej öfverstiger 10 geografiska mil, portot för paket i vikt ända till 5 kilogram endast 25 pfennig och vid befordran på längre afstånd 50 pfennig.

För paket med en vikt af resp. 10 och 50 kilogram, hvilket sistnämnda i Sverige utgör maximivigten, ställer sig jemförelsen sålunda. Portosatserna för dylika paket utgöra i Sverige resp. 6 och 30 kronor, i Norge resp. 3 kronor 5 öre och 15 kronor 5 öre, i Danmark resp. 96 öre och 4 kronor 16 öre samt i Tyskland inom första zonen resp. 45 öre och 2 kronor 25 öre samt inom sjette zonen resp. 2 kronor 70 öre och 20 kronor 70 öre.

En jemförelse mellan det inrikes paketportot och det porto, som i Sverige uppbäres för paket till vissa andra i den internationela postpaketkonventionen deltagande länder, ådagalägger äfven, att det svenska paketportot är synnerligen högt. Generalpoststyrelsen anför i sådant hänseende, hurusom det måste af trafikanter anses anmärkningsvärdt, att för ett paket om 3 kilograms vikt från Stockholm till Upsala portot skall vara 1 krona 80 öre, under det att för ett postpaket af enahanda vikt från Stockholm portot utgör till Tyskland 1 krona 44 öre, till Belgien via Göteborg med direkt sjölägenhet 1 krona 62 öre, till Belgien via Tyskland samt till Frankrike, Nederländerna, Schweiz och Österrike 1 krona 80 öre. Då den beslutade förändringen i fråga om maximivigten för internationela postpaket den 1 januari 1896 trädt i kraft, kommer nödvändigheten af en sänkning af det inrikes paketportot att varda än mera i ögonen fallande, i det att, medan det inhemska portot för ett paket om 5 kilogram, enligt hvad ofvan nämnts, utgör 3 kronor, portot för paket af enahanda vikt kommer att utgöra från Sverige till Algeriet 2 kronor 16 öre, till Italien och Rumänien 2 kronor 34 öre, till Tunis via Frankrike 2 kronor 70 öre, till Smyrna via Triest 2 kronor 88 öre och till Egypten 3 kronor 6 öre. Hvad angår portosatsen för paket mellan Sverige, å ena, samt Norge och Danmark, å andra sidan,

utgör detta porto jemlikt konventionen den 27 November 1891 och nådiga brefvet den 3 Juni 1892

- för paket, hvars vikt ej öfverstiger $1\frac{1}{2}$ kilogram, 30 öre för $\frac{1}{2}$ kilo-gram eller del deraf,
- » » hvars vikt öfverstiger $1\frac{1}{2}$, men ej 3 kilogram, 1 krona 20 öre,
- » » hvars vikt öfverstiger 3 kilogram, 1 krona 20 öre för de första 3 kilogrammen och derefter 30 öre för hvar öfverskjutande $\frac{1}{2}$ kilogram eller del deraf.

Äfven detta paketporto är således lågt i jemförelse med det svenska. Beträffande paket till andra främmande länder än Norge och Danmark samt Finland (med direkt lägenhet) är att märka, att i alla de fall, då paket icke kan hänföras till internationela postpaket eller på grund af särskilda aftal åtnjuter modereradt porto, det svenska inrikes portot med hela sitt belopp ingår såsom beståndsdel i det sammanlagda portot för paketet i fråga. I befodringsafgiften för ett paket om 10 kilogram från Sverige till Hamburg, Amsterdam eller Paris, hvilken afgift uppgår till resp. 8 kronor 31 öre, 9 kronor 48 öre och 10 kronor 70 öre, ingår sålunda Sveriges portoandel med ej mindre än 6 kronor.

Då det syntes generalpoststyrelsen uppenbart, att ett så drygt paketporto som det svenska måste verka hämmande för en tidsenlig utveckling af svenska postverkets paketrörelse, hvilket äfven synes framgå af en jemförande öfversigt, som styrelsen lemnat rörande utvecklingen af postpaketrörelsen i Sverige, Norge, Danmark och Tyskland under perioden 1882—1892, har styrelsen i underdånighet hemställt, att i afseende å det inrikes portot för paket, som väger mera än 1 kilogram, Eders Kongl. Maj:t måtte, med ändring af bestämmelsen derom i nådiga brefvet den 26 September 1879, i nåder förordna, att från den tidpunkt, som varder af Eders Kongl. Maj:t bestämd, nämnda porto skall utgöra

- för paket, hvars vikt öfverstiger 1, men ej $1\frac{1}{2}$ kilogram, 75 öre,
- » » hvars vikt öfverstiger $1\frac{1}{2}$, men ej 3 kilogram, 1 krona,
- » » hvars vikt öfverstiger 3, men ej 5 kilogram, 1 krona 50 öre, samt
- » » hvars vikt öfverstiger 5 kilogram, 1 krona 50 öre för de första 5 kilogrammen och derefter 15 öre för hvar öfverskjutande $\frac{1}{2}$ kilogram eller del deraf.

Hvad angår de sannolika finansiela verkningarna af den föreslagna nedsättningen af paketpostportot, hafva under år 1894 anställda approximativa beräkningar gifvit vid handen, att, derest hänsyn icke toges till inträffande tillväxt i posttrafik, deraf skulle uppkomma minskning i portoinkomst med omkring 66,700 kronor.

Styrelsen framhåller emellertid, att det är ett af postal erfarenhet bekräftadt faktum, att af billigare befordringsvilkor i regel bör kunna påräknas en växande trafik, och uttalar såsom sin åsigt, att postverkets ifrågavarande rörelsegren rätt snart, efter det en dylik portonedsättning trädt i kraft, skall hafva vunnit en sådan tillväxt, att den minskning i inkomst, som till en början kan varda en följd af nedsättningen, blifver betäckt och postverket derjemte ersatt för de ökade utgifter för posttransport m. m., som en utvidgad paketrörelse kan föra med sig.

I sammanhang med den ifrågavarande portonedsättningen har generalpoststyrelsen föreslagit införande af två åtgärder, hvilka, i och för sig önskvärda, skulle komma att verka, bland annat, derhän, att den genom portonedsättningen förorsakade minskningen i portoinkomst blefve mindre, än hvad ofvan beräknats. Dessa åtgärder äro införande af tilläggsporto för postpaket af skrymmande beskaffenhet och särskildt tilläggsporto för ofrankeerade paket.

Såsom jag förut tillåtit mig erinra, har Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 17 Maj innevarande år förordnat, att Sverige skall från och med den 1 Januari 1896 deltaga i befordringen af internationela postpaket, som äro skrymmande. I fråga om inrikes postpaket af skrymmande beskaffenhet anför nu generalpoststyrelsen, att dylika paket visserligen redan nu befordras här i landet, men att detta sker utan någon förhöjning i gällande porto, samt att i saknad af bestämda föreskrifter i ämnet enahanda förfaringssätt utbildat sig i fråga om sådana paket till och från utlandet, i hvilkas totalporto det inrikes paketportot ingår såsom beståndsdel.

Med skrymmande paket menas enligt gällande internationela konvention angående utväxling af postpaket

a) paket, som öfverstiga 1 meter 50 centimeter i någon som helst riktning,

b) paket, som i följd af sin form icke lätt låta sig förpackas med andra paket eller som äro af stort omfång eller kräfva särskilda försigtighetsmått, såsom plantor och buskväxter i korgar, tomma burar eller sådana, som innehålla lefvande djur, tomma cigarrlådor, som äro sammanbundnade, pappaskar och hattaskar af trä, möbler, korgmakeriarbete, blomsterbörd, barnvagnar, spinnrockar, velocipeder o. s. v.

Enligt nådig föreskrift mottager svenska postverket ej till postbehandling paket, som innehålla lefvande djur. Generalpoststyrelsen förmäler sig sakna anledning att föreslå ändring i denna föreskrift, men anser, att i en blifvande lagstiftning för inrikes paket, som äro skrymmande, begreppet skrymmande i öfrigt bör fattas såsom det här ofvan angifvits.

Af styrelsens framställning i ämnet inhemtas vidare, att skrymmande paket enligt gällande internationela konvention äro underkastade ett tilläggsporto af 50 procent; att i den skandinaviska mellanrikstrafiken skrymmande paket befordras mot ett tilläggsporto för paket af vigt öfver $1\frac{1}{2}$, men ej öfver 3 kilogram, af 40 procent och för öfriga paket af 50 procent af gällande porto; samt att i det aftal, som den 22 Oktober/17 November 1894 afslutats angående utväxling mellan Sverige och Belgien af paket med en vigt af högst 50 kilogram, man utgått från den förutsättningen, att äfven skrymmande paket skulle kunna befordras, och bestämt, att för sådana paket viktportot skulle ökas med 50 procent.

Vidkommande frågan om särskildt tilläggsporto för ofrankerade paket innehålla derom här i landet gällande bestämmelser, att i allmänhet portot för paket, som ej är assureradt eller med postförskott belagdt, må antingen gäldas vid afsändandet eller ock uttagas hos adressaten, derest denne önskar att utbekomma försändelsen, samt att, om paket ej utlöses af adressaten, det åligger afsändaren att till postverket utbetala belöpande porto.

Generalpoststyrelsen anför nu, att de ofrankerade paketen alltid vållade postverket ökad arbete, enär å desamma hvilande oguldna afgifter måste göras till föremål för särskild lösenredovisning; att detta arbete förökades än ytterligare, då lösen för paket ej kunde utbekommas hos adressaten; att det fördenskull vore önskvärdt, om frankeringstvång kunde införas i den inrikes pakettrafiken, såsom det redan funnes beträffande vissa paket till utlandet; att styrelsen likväl fruktade, att vidtagandet af en så genomgripande åtgärd skulle väcka stort missnöje hos många trafikanter, och att styrelsen därför trott, att man tills vidare såsom en slags öfvergångsanordning borde stanna vid hvad för närvarande gälde i den skandinaviska mellanrikstrafiken eller stadgande af ett särskildt tilläggsporto af 10 öre per paket för ofrankerade paket i allmänhet; att, derest ett dylikt stadgande blefve intaget i den svenska postlagstiftningen, man likvisst borde — i öfverensstämmelse med den motsvarande friheten från s. k. aviseringsavgift för vissa ofrankerade bref — från det nämnda tilläggsportot befria vissa paket, hvilkas adressater på grund af särskilda nådiga föreskrifter vore pligtiga att betala belöpande oguldet porto, såsom vissa försändelser till kongl. biblioteket och universitetsbiblioteken, kronobetjeningen m. fl., samt att styrelsen ansåge det ifrågakända tilläggsportot ej böra i något fall utgå för återsändning af paket till afgångsorten eller för eftersändning af paket från den ursprungliga adressorten till annan ort.

I öfverensstämmelse härmed har generalpoststyrelsen hemställt, att Eders Kongl. Maj:t måtte i nåder förordna,

att för skrymmande paket viktportot skall ökas med 50 procent;

att, i fråga om hvad med skrymmande paket förstås, skola tillämpas de bestämmelser, som i sådant hänseende gälla vid utväxlingen af postpaket enligt den i Wien den 4 Juli 1891 afslutade internationela konvention, dock med den eller de inskränkningar, som kunna föränledas af särskilda, utaf Eders Kongl. Maj:t till efterrättelse inom svenska postverket gifna föreskrifter; samt

att för ofrankerat paket skall utgå ett särskildt tilläggsporto af 10 öre; dock att från sådant porto befrias paket, hvilkas adressater på grund af särskilda, utaf Eders Kongl. Maj:t meddelade bestämmelser äro pligtige att betala belöpande oguldet porto, samt att sistberörda tilläggsporto icke i något fall utgår för återsändning af paket eller för pakets eftersändande.

Slutligen har generalpoststyrelsen, som ansett någon nedsättning för närvarande icke böra ega rum i det nuvarande portot för s. k. småpaket, jemväl gjort framställning derom, att, i händelse af bifall till styrelsens nyssberörda hemställanden, äfven för småpaketen måtte införas de föreslagna stadgandena beträffande skrymmande paket och särskildt tilläggsporto för ofrankerade paket. •

Departementschefen förmälde vidare, att hvad generalpoststyrelsen sålunda hemställt i så väl ena som andra hänseendet syntes honom böra vinna Kongl. Maj:ts bifall, samt hemstälde, att då emellertid gällande bestämmelser angående portot för småpaket tillkommit med Riksdagens medverkan, Kongl. Maj:t måtte för Riksdagen framlägga det förslag, som numera i ofvan omförmälda proposition, n:o 2, blifvit af Kongl. Maj:t framställt, äfvensom att med pröfningen af generalpoststyrelsens förslag i öfrigt måtte få anstå, till dess Riksdagen fattat beslut i de till Riksdagen hänskjutna frågorna, hvilken sistnämnda hemställan jemväl af Hans Maj:t Konungen bifölls.

Portosatserna för s. k. vanliga paket hafva visserligen icke tillkommit med Riksdagens medverkan, utan hafva frågor derom hittills afgjorts af Kongl. Maj:t ensam. Antagligen har orsaken dertill varit, att befordringen af paket ursprungligen lika litet i Sverige som ännu i flere andra länder ansetts tillhöra den egentliga posttjensten, utan betraktats såsom en bisysselsättning för postverket och sammanförts med den af postverket förr ombesörjda diligensbefordringen af resande, för hvilken likaledes afgiften bestämts af Kongl. Maj:t ensam. De så kallade småpaketen hafva deremot i följd af sin mindre tyngd och i regel ringa volym ansetts stå breffposten så nära, att portosatserna för dem bestämts i enahanda ordning som breffportot.

Med den utveckling, paketbefordringen redan uppnått och framdeles säkerligen kommer att än ytterligare uppnå, har dock denna gren af postverkets verksamhet numera vunnit sådan betydelse, att den uti ifrågavarande

afseende bör i sin helhet likställas med brefposten, vid hvilket förhållande det i öfverensstämmelse med 57 och 60 §§ regeringsformen lärer tillkomma Riksdagen ensam att bestämma samtliga portosatser för paket af alla slag.

Med hänsyn till denna utskottets uppfattning anser utskottet sig böra afgifva yttrande angående generalpoststyrelsens förslag i fråga om portosatserna jemväl för vanliga paket; förslag, som chefen för finansdepartementet, enligt hvad statsrådsprotokollet gifver vid handen, tillstyrkt Kongl. Maj:t att godkänna. Utskottet har dervid funnit de föreslagna nedsättningarna i det nuvarande, allt för höga paketpostportot vara befogade och antager lika med generalpoststyrelsen, att den minskning i inkomsten, som till en början kan varda en följd af dessa nedsättningar, skall blifva betäckt genom den tillväxt i posttrafiken, som med all sannolikhet deraf skall uppstå. Hvad generalpoststyrelsen i sammanhang med portonedsättningen föreslagit angående portoförhöjning för skrymmande paket och tilläggsporto för ofrankerade sådana, har icke heller gifvit anledning till erinran. Ehuru utskottet således anser, att bestämmandet af porto för alla slags paket tillkommer Riksdagen, synes dock utskottet, vid det förhållande att ingen anledning till erinran enligt utskottets mening förefinnes mot generalpoststyrelsens förslag i någon del, skäl vara för handen att för denna gång icke ingå i vidare pröfning af portot för vanliga paket.

Vid sådant förhållande och då det synes utskottet lämpligt att, såsom i den kongl. propositionen föreslagits, de ifrågasatta stadgandena beträffande skrymmande och ofrankerade vanliga paket tillämpas jemväl å småpaket, får utskottet hemställa,

att Riksdagen — jemte förklarande, att Riksdagen icke har något att erinra mot någon af de af generalpoststyrelsen ifrågasatta, här ofvan omförmälda ändringarna i portosatserna för vanliga paket, och med uttalande af sin åsigt, att bestämmandet af porto för alla slags paket tillkommer Riksdagen — måtte godkänna den kongl. propositionen.

Stockholm den 23 Mars 1896.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.